

3	Культура мовлення	Багатство активного словникового запасу Науковість Логічність Стислість Емоційність <i>Всього:</i> <i>Місце</i>	
4	Володіння педагогічною технікою	Дикція Звучність голосу Інтонація Темп мовлення Дефекти мовлення Поза Жести Міміка <i>Всього:</i> <i>Місце</i>	
5	Зовнішній вигляд	Постава Одежа Зачіска Прикраси Косметика <i>Всього:</i> <i>Місце</i>	
		Загальна сума балів	
		Розподіл місць	

Таким чином здійснюється ефективна підготовка студентів до професійної діяльності.

Література

1. Комар О.А. Інтерактивні технології у підготовці вчителя початкових класів/ Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. Серія 16. Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики: Збірник наукових праць / Ред. Кол. О.Г.Мороз, Н.В.Гузій та ін. – Вип.3 (13). – К.: НПУ, 2005. – С.155-158.
2. Полякова Г.П., Глотов О.Л. Інтерактивні методики та специфіка їх застосування у вищій школі. Тернопіль. – 2002. – 20 с.
3. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання:Наук.-метод. посібн./ О.І.Пометун, Л.В.Пироженко. За ред. О.І.Пометун. – К.: Видавництво А.С.К., 2004. – 192с.
4. Трайнев В.А. Учебные деловые игры в педагогике, экономике, менеджменте, управлении, маркетинге, социологии, психологии: методология и практика проведения: учебное пособие для студентов вузов, обучающихся по специальности 033400 "Педагогика"/ В.А.Трайнев. – М.: ВЛАДОС, 2005. – 303с.

ФОРМУВАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Кошелев О.Л., Гринько В.О. (Слов'янськ)

Болонський процес відчутно вплинув на реформування вищої школи в Україні, ініціював активні дії вищих навчальних закладів щодо пошуку шляхів оптимізації підготовки професійно компетентного фахівця.

Для цього необхідно переглянути всю систему організації науково-

дослідної роботи студентів. Традиційно вважається, що викладач вузу повинний сполучати у своїй діяльності два важливі аспекти – педагогічний і науково-дослідний. Враховуючи, що зазначені види діяльності забезпечуються відповідними комплексами спроможностей, можна говорити про третій їх комплекс – вміння залучати студентів у науково-дослідний процес і здійснювати керівництво їхньою діяльністю.

Від початку навчання студенти залучаються до науково-дослідницької діяльності, з якою пов'язаний весь навчальний процес. Неможливо уявити студента педагогічного вузу, який в тій чи іншій мірі не займається дослідженнями з психолого-педагогічної тематики. Протягом всього періоду навчання студенти готують наукові роботи, передбачені навчальним планом.

В межах навчального плану і поза ними студенти виконують пошуково-дослідницьку роботу, проводять спостереження, тестування, експерименти і т.ін.. Результати цієї роботи представляються у вигляді рефератів, курсових, дипломних, магістерських і конкурсних робіт.

Виконання таких робіт сприяє виробленню у студентів навичок:

- науково-дослідницької роботи, самостійних досліджень, організації методик експериментів;
- успішно працювати з психолого-педагогічною, методичною та спеціальною літературою;
- застосовувати теоретичні основи знань і методики їх викладання під час розв'язування поставлених завдань, фіксувати результати дослідницької роботи і узагальнювати їх.

Процес навчання студентів у вищому закладі освіти все більше повинен спиратись на їх самостійну діяльність, близьку до дослідницької. Кожний студент, відповідно, повинен оволодіти методами наукового пізнання, одержати навички роботи, потрібні для орієнтації в науково-інформаційному просторі.

Елементи наукових досліджень мають місце в усіх формах навчального процесу: від лекцій, семінарів та лабораторних занять до виконання і оформлення курсових, дипломних і магістерських робіт. Оволодіння навичками наукової діяльності є важливою умовою якісної професійної підготовки педагогічних кадрів. Сучасного вчителя неможливо уявити без постійного педагогічного пошуку, без намагання вдосконалювати навчально-виховний процес і реалізувати власний творчий потенціал.

Залучення студентів до науково-дослідної роботи має певну систему. Вже на першому курсі студенти виконують завдання, які формують певний досвід наукової роботи: вивчають і критично аналізують відповідну літературу, збирають експериментальні матеріали для практичних занять з навчальних дисциплін. Цьому сприяє вивчення курсу «Вступ до педагогічної спеціальності», який передбачає ознайомлення студентів з організацією самостійної роботи, зокрема, по вивченню літературних першоджерел.

Великою мірою формуванню вміння організації і проведення наукового пошуку сприяє викладання навчального курсу «Основи науково-педагогічних досліджень».

Програма цього курсу передбачає виклад відомостей про сутність науки та теоретичні і методологічні основи наукових досліджень, історію розвитку науки, інформаційне забезпечення і логіку наукових досліджень, їх організацію проведення і оформлення результатів.

Вивчення курсу «Основи науково-педагогічних досліджень» сприяє ознайомленню студента з системою науково-дослідної роботи. Аналогічну функцію виконують щорічні звітні наукові конференції, а також презентації кафедр факультету і університету, де викладачі представляють шляхи вирішення актуальних наукових проблем, напрямів і тематику досліджень своїх проблемних груп і наукових гуртків. Це дає можливість кожному студенту визначитися із галуззю, проблемою і напрямом власного дослідження.

Наукові знання студентів поглиблюються під час всіх видів практики. Проходження польової і сільськогосподарської практики сприяє відпрацюванню таких методів дослідження як спостереження, узагальнення та ін.. Ці види

практики передують вивченню курсу «Основи науково-педагогічних досліджень», тому керівникам практики доводиться ознайомлювати студентів із цими методами.

Безвідривна педагогічна практика дозволяє кожному студенту простежити стан реалізації обраної проблеми безпосередньо в школі, провести констатуючий експеримент і зробити відповідні висновки. Накопичений матеріал складає основу курсової роботи з психолого-педагогічних дисциплін, в якій студент, аналізуючи стан розв'язання проблеми в літературі, а також у практиці початкової школи, визначає її актуальність на теоретичному і практичному рівні.

Навчальна педагогічна практика сприяє апробації розробленої студентом власної методики реалізації досліджуваної проблеми в початковій школі, а результати узагальнюються в курсовій роботі з методики викладання певної дисципліни.

Під час виробничої педагогічної практики проводиться формуючий експеримент, результати якого підтверджують або спростовують гіпотезу, висунуту на початку дослідження.

Завершальним же етапом підготовки фахівця є дипломна (магістерська) робота, в якій узагальнюються результати науково-дослідної роботи студента за весь період навчання.

Окремо слід відзначити роль такого методу наукового дослідження як вивчення педагогічного досвіду, який є невід'ємною складовою педагогічної дійсності. Знання критеріїв передового педагогічного досвіду, вміння виявити його, описати, вивчити, узагальнити та впровадити в практику необхідні кожному майбутньому вчителю.

На жаль, існує певна неузгодженість між послідовністю вивчення дисциплін за навчальним планом. Так, філософія вивчається після вищезгаданого курсу «Основи науково-педагогічних досліджень», що утруднює ознайомлення студентів із методологією наукових досліджень.

Велике значення в організації наукової роботи надається апробації результатів досліджень, бо тільки зіставляючи їх з іншими результатами, можна зробити об'єктивні висновки. Саме тому студенти беруть активну участь у науково-практичних семінарах і конференціях різного рівня.

Результати студентської науки певною мірою свідчать і про якість роботи викладачів. Тільки за останні два роки студенти факультету підготовки вчителів початкових класів стали переможцями і призерами численних конкурсів, зокрема, Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з природничих, технічних і гуманітарних наук та олімпіад з педагогічних дисциплін. Практично всі автори дипломних і магістерських робіт мають по кілька публікацій у збірках наукових робіт і матеріалах конференцій.

Література

1. Введение в научное исследование по педагогике / Под ред. В.И.Журавлева. – М.: Педагогика, 1988.– 237 с.
2. Сидоренко В.К., Дмитренко П.В. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник для вищих педагогічних закладів освіти. – К., 2000.– 260 с.
3. Хомич Л.О. Професійно-педагогічна підготовка вчителя початкових класів. – К.: Магістр –S, 1998. – 200с.

ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ ПЕРШОКУРСНИКІВ ПРИ ВИВЧЕННІ КУРСУ «ЗАГАЛЬНОЇ ТА НЕОРГАНІЧНОЇ ХІМІЇ»

Куленко О.А. (Полтава)

На сучасному етапі розвитку вищої педагогічної освіти і загальноосвітньої школи створення профільних класів з поглибленим вивченням природ-